Fil-Qorti tal-Magistrati (Malta)

Bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali

Magistrat Dr. Nadine Lia

B.A; LL.M (Kent); LL.D, Barrister at Law (England & Wales)

Il-Pulizija

(Spettur Mark Mercieca)

vs.

Paul Spagnol

u

Karen Spagnol

Kump numru: 656/2005

Il Qorti:

Rat li l-pulizija ressqet lil

Paul Spagnol ta' 38 sena, iben Paul u Doris nee Bezzina, mwieled Pieta fit-28/05/1967, detentur tal-karta ta' identita bin-numru 224267M u residenti gewwa Fl 32 Blk 8 Bieb D Triq il-Ballut, San Gwann; u lil

Karen Spagnol ta' 26 sena, bint Paul u Doris nee Bezzina, mwielda Pieta` fid-09/04/1979, detentrici tal-karta ta' identita bin-numru 250079M u residenti gewwa Fl 3, Joe, Triq Enrico Mizzi, Gzira

u akkuzathom talli fil-15 ta' Gunju 2005, ghal habta ta' 22:40 hrs, gewwa ta' Xbiex u l-Gzira u f'dawna l-Gzeiier, dolozament, minghajr il-hsieb li joqtlu jew li jqieghdu f'periklu car il-hajja ta' Claire Borg ID.376697M, tawha diversi daqqiet biex ikkagunawlha feriti ta' natura gravi, liema delitt ma giex esegwit minhabba xi haga accidentali u indipendenti mill-volonta taghhom.

U aktar talli fl-istess data, hin, lok u cirkustanzi volontarjament hebbew ghal-persuna ta' Claire Borg ID376697M u kkagunawlha feriti ta' natura hafifa skond ma ccertifika Dr. Biffa (Med No. 1800), u dan ai termini tal-artikolu 221(1) tal-Kap. 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

U aktar talli fl-istess data, hin, lok u cirkustanzi volontarjament kisru il-bon ordni u l-paci pubblika b'ghajjat u glied u dan bi ksur tal-artikolu 338 (dd) tal-Kap.9 tal-ligijiet ta' Malta.

U aktar talli b'hekk Paul Spagnol jitqies recidiv b'sentenzi datati 20/06/1985, 16/07/1985, 12/03/1987, 07/05/1990, 26/07/1990, 08/10/1990, 12/05/1992, 30/04/19993, 13/06/1993, 25/05/2000, 26/06/2001, 10/09/2001 moghtija mill-Qorti tal-Magistrati (Malta), mill-Qorti Kriminali u mill-Qorti tal-Appell, liema sentenzi saru definittivi u ma jistghux jinbidlu.

Rat li matul l-ezami tal-imputat fl-udjenza tad-30 ta' Ottubru 2009, ai termini ta' l-artikolu 392(1) tal-Kodici Kriminali, l-imputati tennew li ma kienux hatja ta' l-imputazzjonijiet migjuba kontra taghhom.[1]

[1] Folio 41-42 ta' l-atti processwali

Rat illi fl-istess ezamijiet, l-ufficjal prosekutur ikkonferma illi l-Avukat Generali kien ta' l-kunsens tieghu sabiex il-kaz jigi trattat bi procedura sommarja.

Rat illi din il-kawza giet assenjata lil din il-Qorti kif inhi ippreseduta nhar id-9 ta' Marzu 2022 b'digriet moghti mis-Sinjurija Tieghu il-Prim' Imhallef Dr Mark Chetcuti LL.D.[2]

Rat it-traskrizzjonijiet tax-xhieda u tas-sottomissjonijiet li nstemghu quddiem il-Qorti kif diversament preseduta qabel din il-kawza giet assenjata lil din il-Qorti kif preseduta;

Rat it-traskrizzjonijiet tax-xhieda u tas-sottomissjonijiet li nstemghu quddiem il-Qorti;

Rat illi l-prosekuzzjoni ghalqet il-provi taghha nhar il-31 ta' Jannar 2018.[3]

Rat illi d-difiza ghalqet il-provi taghha nhar il-15 ta' Settembru 2022.[4]

Rat id-dokumenti kollha pprezentati, hadet konjizzjoni tax-xhieda prodotti, fliet l-atti kollha tal-kawza;

Rat l-atti kollha

Rat illi l-kawza thalliet ghal-lum ghas-sentenza.

Ikkunsidrat

Fatti fil-qosor

Illi dan il-kaz jikkoncerna incidenza ta' aggressjoni bejn l-imputati Paul u Karen ahwa Spagnol u l-*parte civile* Claire Borg. F'dan l-incident, il-parte civile Claire

[2] Fol.201 ta' l-atti processwali
[3] Fol. 162 ta' l-atti processwali
[4] Fol. 205 ta' l-atti processwali

Borg allegatament sofriet feriti ta' natura hafifa fuq il-persuna u skont il-prosekuzzjoni, l-aggressjoni minn naha tal-imputati kienet tant li kien hemm ukoll attentat ta' kkagjunar ta' feriti gravi.

Ikkunsidrat

Xhieda

Il-Qorti ser taghmel riferenza ghax-xhieda li nstemghet viva voce u ghad-dokumenti saljenti li hija semghet u li gew prezentati tul il-mori tal-proceduri odjerni.

L-Ispettur **Daniel Zammit**[5], stazzjonat fit-Taqsima tal-Investigazzjonijiet Kriminali, xehed waqt is-seduta tat-30 ta' Ottubru 2009. Spjega li nhar il-15 ta' Gunju 2005 ghall-habta tal-22:40hrs dahal rapport anonimu fl-Ghassa ta' Tas-Sliema li fi Triq il-Flotta, il-Gzira, kien qed isehh argument. Hekk kif il-Pulizija kienu hergin mill-Ghassa, dahal pront l-imputat Paul Spagnol u kien qed ikaxkar minn xaghra lil Claire Borg u mbuttaghha ghal fuq skrivanija. Kien vizibbli li din Borg kellha xi feriti u ghalhekk issejhet ambulanza. Eventwalment gie certifikat li din kienet qed issofri minn griehi hfief. Ftit wara, dahlet fl-Ghassa ukoll Karen Spagnol, oht l-imputat, miksija dmija, li allegat li kienet giet aggredita bi strument bil-ponta f'darha u saqajha minn Claire Borg. Din ukoll ittiehdet l-Isptar ghall-kura fejn irrizulta li kienet qed issofri minn griehi hfief. Ix-xhud tkellem mal-partijiet involuti, fejn irrizulta li Karen Spagnol kellha tiehu xi flus minghand Claire Borg, u waqt li Spagnol kienet qed issuq, iltaqghet ma Claire Borg u talbithomla. Minn naha taghha, Claire Borg allegatament harget bott *pepper spray* u sprejjatu f'wicc Spagnol u taghta daqqa b'xi strument bil-ponta. F'dan il-punt, Karen Spagnol ittiehdet ic-Centru tas-Sahha tal-Gzira minn huha Don Spagnol, u hekk kif kienu hdejn l-Ghassa,

[5] Fol. 43-47 ta' l-atti processwali

regghu iltaqghu ma Claire Borg fejn l-argument issokta sa ma din Claire Borg, li ukoll allegat li kienet giet imsawwta, giet imkaxkra lejn l-Ghassa mill-imputat Paul Spagnol. L-imputati Paul u Karen Spagnol irrilaxxjaw stqarrija nhar is-16 ta' Gunju 2005 wara li inghataw is-soliti twissijiet.

Illi gew esebiti diversi dokumenti mix-xhud li jinkludu r-rapport ta' l-incident bin-numru 6/M/893/2005[6], zewg stqarrijiet[7], certifikat mediku[8], kunsens ta' l-Avukat Generali[9], diversi sentenzi[10]

Fis-seduta tal-31 ta' Jannar 2017 giet prodott **Don Spagnol**[11], li ghazel ma jixhidx minhabba li huwa hu iz-zewg imputati.

Fis-seduta tat-18 ta' Mejju 2017 xehdet **Claire Borg**[12], li gharfet lill-imputat Paul Spagnol fl-awla. Kienet taf kemm lilu u kemm lil ohtu Karen Spagnol minhabba li kienu jiffrekwentaw l-istess cirku ta' hbieb fiz-zmien in dezamina. Tiftakar li madwar 12-il sena qabel ma xehdet, kellha incident ma Karen Spagnol li beda hdejn ix-Xatt tal-Gzira. Ma setghatx tiftakar dwar xiex inqala' l-argument izda qalet li f'dak iz-zmien kien hemm glied kbir bejniethom u *"kienu bit-tikketta"*. F'dan l-argument kienu wegghu kemm hija stess kif ukoll Karen Spagnol. Taf li kienet ingabret minn fuq il-post bil-karozza minn Paul Spagnol, hu Karen Spagnol li maghha kellha l-argument.

Ix-xhud giet ri-prodotta fis-seduta tal-31 ta' Jannar 2018[13] fejn hija identifikat lill-imputat Karen Spagnol fl-awla u rreferiet ghaliha bhala *"habiba taghha"*.

---

[6] Dok DZ, Folio 48-53 ta' l-atti processwali
[7] Dok DZ1 u DZ2, Folio 54-59 ta' l-atti processwali
[8] Dok DZ3, Folio 60 ta' l-atti processwali
[9] Dok DZ4, Folio 61 ta' l-atti processwali
[10] Dok DZ5, 6, 7, 8, 9, 10, Folio 62-83 ta' l-atti processwali
[11] Fol. 148 ta' l-atti processwali
[12] Fol. 153-156 ta' l-atti processwali
[13] Fol. 164 ta' l-atti processwali

L-imputata **Karen Spagnol**[14] xehdet minn rajha waqt is-seduta tal-15 ta' Settembru 2022, fejn iddiskreviet l-incident in ezami bhala glieda bejn hbieb li sehhet 'il fuq minn 17-il sena qabel u tenniet li minn dan iz-zmien, Claire Borg u hi irrikonciljaw u llum jitkellmu b'mod civili. Ftakret li meta sehh l-incident, hija kienet irreagixxiet u refghat idha ghax Borg kienet taghtha daqqa ta' mqass f'darha. Ammettiet li f'dak iz-zmien, il-partijiet involuti kollha kienu *"naqra fil-hajja l-hazina"* izda minn dak iz-zmien l-affarijiet inbidlu.

L-imputat Paul Spagnol[15] xehed minn rajh fl-istess seduta, fejn bhall-imputata l-ohra, spjega li dan kien incident li sehh hafna snin qabel u minn dak iz-zmien, id-differenzi li kellu mas-sieheb ta' Claire Borg issolvew u tista' tghid li huma hbieb. Jiftakar li l-glieda kienet inqalghet ghax Claire Borg kienet spjejjat il-*pepper spray* f'wicc ohtu Karen Spagnol li maghha fil-karozza kien hemm it-tifel tieghu ta 9 xhur u minn hemm kompla kollox.

Ikkunsidrat

L-Istqarrijiet ta' l-imputati

Mil-provi prodotti jirrizulta li ittiehdu zewg stqarrijiet ta' l-imputati[16] nhar is-16 ta' Gunju 2005 gewwa l-ghassa ta' Tas-Sliema fil-presenza ta' l-Ispettur Daniel Zammit u PS 909 Paul Buhagiar (fil-kaz ta' Paul Spagnol) u WPC 128 Marthese Camilleri (fil-kaz ta' Karen Spagnol) u dan wara li kienu inghata s-soliti twissija applikabbli dak iz-zmien li ma kienux obbligati li jitkellmu sakemm ma ikunux jixtiequ jitekllmu izda dak li jistghu jghidu jista jingieb kontrihom.

[14] Fol. 266-269 ta' l-atti processwali
[15] Fol. 270-273 ta' l-atti processwali
[16] Dok CM3, Folios 32-34 ta' l-atti processwali

Illi fl-istqarrija ta' l-imputata Karen Spagnol ghazelet li tiffirma l-istqarrija taghha, filwaqt li Paul Spagnol ghazel li ma jiffirmahix.

It-tnejn ghazlu li jwiegbu ghad-domandi li sarulhom fejn Paul Spagnol innega li hu qatt tah xi daqqa lil Claire Borg u semplicement ridt li jifridhom. Minn naha taghha Karen Spagnol tispjega li Claire Borg ghamlet ghaliha bi *pepper spray* u imqas u dan wara li hi kienet talbitha troddilha lura flus dovuti lilha.

Ikkunsidrat

Principji legali dwar l-istqarrijiet

Fuq bazi preliminari tajjeb li din il-Qorti tistabilixxi jekk l- istqarrijijiet li ġew rilaxxati mill-imputati humiex amissibbli u jistax ssir inferenza f'dawn il-proċeduri u dan fid-dawl ta' ġurisprudenza reċenti mil-Qrati tagħna li bbażaw ruħhom fuq insenjamenti mill-kazistika tal-Qorti Ewropea għall-Ħarsien tad-Drittijiet tal-Bniedem. Meta ġew rilaxxati l-istqarrijiet tal-imputati, il-liġi Maltija ma kinitx tipprovdi għad-dritt ta' assistenza legali matul l-interrogazzjoni fejn irid allura jiġi stabbilit jekk l-istqarrija in kwistjoni kienitx konformi mal-interpretazzjoni mogħtija mill-Qorti Ewropea u dik Maltija tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea għal Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u l-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta.

Meta l-imputati rrilaxxaw l-istqarrijiet taghhom, huma ma kienux ingħataw id-dritt li jikkonsulta mal-avukat tal-għażla taghhom u lanqas ma kien ingħatalthom l-ebda dritt tal-preżenza tal-avukat taghhom matul l-interrogazzjoni, għas-sempliċi raġuni li din il-proċedura daħlet fis-seħħ fil-liġi tagħna permezz tal-Artikolu 355AUA(8) tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta u dan biss permezz tal-Att LI tas-sena 2016 li dahlet fis-sehh fit-28 ta' Novembru 2016.[17] Kwindi din il-liġi daħlet fis-seħħ wara li l-imputati ġew interrogati.

[17] Fit-28 ta' Novembru 2016

Jidher li minn dħul fis-seħħ ta' din il-liġi tqajjmu diversi lanjanzi kostituzzjonali fejn ġiet attakkata l-validita' tal-istqarrija ta' dak li jkun f'diversi każijiet pendenti ta' natura kriminali, meta alavolja sanċit bid-drittijiet tal-konsulta legali qabel l-interrogazzjoni u tat-twissija skont il-liġi, l-interrogat ma jkunx ingħata d-dritt li jkollu avukat preżenti matul l-interrogazzjoni. Fost dawn is-sentenzi hemm il-kawża kostituzzjonali fl-ismijiet ta' **Christopher Bartolo vs Avukat Generali et**[18] li tirrigwarda l-ksur tad-dritt tas-smiegħ xieraq. Din ġiet ribadita mill-Qorti Kostituzzjonali li kkonfermat ukoll ir-rimedju konsistenti fl-isfilz tal-istqarrijiet li kienu ġew irilaxxati minn Christopher Bartolo matul il-proċeduri fil-konfront tiegħu. Fl-ewwel sentenza ta' din il-kawża, l-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) kienet esprimiet is-segwenti:

> *Il-Qorti rat ukoll illi anke l-Qrati ordinarji Maltin diġa bdew jesprimu d-dubbji tagħhom rigward jekk, il-liġi, kif kienet dak iż-żmien, kienetx tiggarantixxi adegwatament d-dritt ta' smiegħ xieraq konsiderat illi ma kienetx tippermetti illi suspettat jkollu assistenza legali waqt l-interrogatorju, u dan kif jidher fissentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali deċiża fis-6 ta' Ottubru 2016 fl-ismijiet Il-Pulizija (Spetur Jesmond J. Borg) vs Jason Cortis fejn intqal illi:*
>
> *"...jista' jkun hemm lok għal-dibattitu dwar kemm il-provvedimenti tal-Kap 9 jirrispekkjaw d-dritt għall-assistenza legali mogħti lill-arrestat tenut kont ukoll illi dan id-dritt, kif eżistenti taġt il-liġi tagħna, huwa ristrett għal siegħa qabel l-interoggatorju u b'hekk jeskludi l-jedd tal-preżenza tal-avukat waqt l-istess interrogatorju. F'dak l-istadju l-arrestat huwa soġġett għal mistoqsijiet diretti u suġġestivi bir-risposti tagħhom, anke jekk jagħżel li ma jweġibx, bit-traskrizzjoni tiegħu tkun eventwalment esebita fil-proċeduri kontrih fejn ikun meqjus innoċenti sakemm pruvat mod ieħor."*

[18] Rikors kostituzzjonali 92/16.

Huwa ċar għalhekk illi skont il-ġurisprudenza kostanti tal-Qorti ta' Strasbourg, hekk kif żviluppat u evolviet sussegwentement għas-sentenza ta' Salduz, ilgaranzija u protezzjoni ta' smiegħ xieraq tirikjedi illi l-arrestat jingħata l-possibilita li jkollu miegħu avukat tal-fiduċja tiegħu waqt, u mhux biss qabel, l-interogazzjoni. Għalhekk jidher illi l-argument tal-intimati illi dan l-ilment tarrikorrent huwa nfondat ghaliex kienet inghata l-possibilita li jkellem avukat qabel l-ewwel interrogatorju huwa nsostenibbli ghaliex mill-gurisprudenza appena citata, jidher car illi l-arrestat ghandu jinghata l-possibilita li jkollu avukat prezenti waqt l-interogazzjoni. M'huwiex kontestat, illi fiż-żmien in kwistjoni kien hemm restrizzjoni sistematika li kienet timpedixxi lill-arrestat milli jkollu avukat tal-fiduċja tiegħu preżenti waqt l-interrogazzjoni. M'huwiex ikkontestat ukoll illi r-rikorrent ma tħalliex ikollu avukat preżenti waqt l-ewwel interogazzjoni, u illi ma ingħatax aċċess għall-avukat tiegħu qabel jew waqt it-tieni interogazzjoni. Dan il-fatt waħdu, skont il-ġurisprudenza tal-Qorti ta' Strasbourg, huwa biżżejjed biex tinstab leżjoni tad-dritt ta' smiegħ xieraq.

In oltre jidher li dan l-insenjament qed jiġi adoperat u applikat fil-Qrati tagħna fil-preżent kull meta jiġu rinfaċċati bl-istess sottomissjonijiet fejn fost dawn is-sentenzi wiehed isib il-kawża fl-ismijiet **Pulizija vs Claire Farrugia**[19] deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Inferjuri) nhar l-20 ta' Novembru 2018, fejn l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell Kriminali għamlet referenza ampja għal diversi kawżi minn żmien **Salduz vs Tukrija** fejn ġie ribadit kostantement illi l-prinċipju tas-smiegħ xieraq huwa mibni fost oħrajn fuq id-dritt tal-assitenza legali kemm qabel kif ukoll waqt l-interrogazzjoni u dan apparti rrappreżentanza legali matul il-proċeduri fil-Qorti.

Illi wkoll mill-analiżi tas-sentenzi kkwotati kif ukoll ta' dawk is-sentenzi li ssir referenza għalihom fil-korp tagħhom jidher li minkejja din il-posizzjoni, il-ġudikant imbagħad ikun irid jara jekk xorta waħda hemmx provi biżejjed

[19] Appell numru 259/2018 ippresedut mill-Imhallef Consuelo Scerri Herrera.

kontra l-persuna kkonċernata li fuqhom tkun tista' tinstab ħtija irrispettivament mill-ammissjoni li setgħet tkun saret fl-istqarrija. Dan kien fil-fatt il-każ fis-sentenza kontra Claire Farrugia fejn kienu nstabu wkoll provi materjali apparti l-ammissjoni tal-imputata permezz tal-istqarrija ġuramentata u li xorta waħda ġiet meqjusa bħala prova inamissibbli. Ġie meqjus ukoll illi l-Qrati għandhom jieħdu din il-posizzjoni anki meta ma jkunux ġew eżawriti r-rimedji ordnarji f'każijiet li kienu għadhom pendenti bħala salvagwardja għar-retta amministrazzjoni tal-ġustizzja.[20] In oltre dan il-prinċipju ġie ravviżat anki f'ċirkostanzi meta l-persuna arrestata tirrifjuta l-jedd tal-parir legali qabel l-interrogazzjoni għax dan ma jeskludix awtomatikament li hu kien ser jirrifjuta wkoll l-avukat matul l-interrogazzjoni u b'hekk waħda ma tistax titqies li teskludi lill-oħra.

Illi din il-posizzjoni tal-Qrati lokali giet ikkonfermata fil-kaz **Il-Pulizija vs Aldo Pistella**[21] fejn il-Qorti rriteniet:

"il-qorti xorta hija tal-fehma li ma jkunx għaqli li l-proċess kriminali jitħalla jitkompla bil-produzzjoni tal-istqarrija tal-akkużat Pistella ladarba din, għallinqas f'parti minnha, ittieħdet mingħajr ma Pistella kellu l-għajnuna ta' avukat. Għalhekk, għalkemm għadu ma seħħ ebda ksur tal-jedd għal smigħ xieraq, fiċ-ċirkostanzi huwa għaqli illi, kif qalet l-ewwel qorti, ma jsir ebda użu mill-istqarrija fil-proċess kriminali sabiex, meta l-proċess kriminali jintemm, ma jkunx tniġġes b'irregolarità – dik li jkun sar użu minn stqarrija li ttieħdet mingħajr ma l-interrogat kellu l-għajnuna ta' avukat – li tista' twassal għal konsegwenzi bħal tħassir tal-proċess kollu."

Illi din il-posizzjoni tal-Qrati lokali giet ikkonfermata fil-kaz **Graziella Attard vs Avukat Generali**[22] fejn il-Qorti rriteniet:

[20] Ara s-sentenza fl-ismijiet Malcolm Said vs Avukat Generali datata 1-24 ta' Ġunju 2016 kif ikkonfermata fil-Qorti Kostituzzjonali
[21] Qorti Kostituzzjonali; Deciza 14 ta' Dicembru 2018
[22] Deciza 27 ta' Settembru 2019; Qorti Kostituzzjonali

"Madankollu, billi ċ-ċirkostanzi fejn il-persuna interrogata tista' ma titħalliex tkellem avukat huma l-eċċezzjoni aktar milli r-regola, u din ilqorti għandha s-setgħa li tagħti rimedju fejn issib li disposizzjoni li tħares dritt fondamentali mhux biss "qiegħda tiġi" iżda wkoll meta "tkun x'aktarx sejra tiġi miksura", din il-qorti hija tal-fehma, kif osservat fis-sentenza mogħtija fl-24 ta' Ġunju 2016 fl-ismijiet Malcolm Said v. Avukat Ġenerali , illi ma jkunx għaqli – partikolarment fid-dawl ta' inkonsistenzi fis-sentenzi tal-Qorti Ewropea li joħloq element ta' imprevedibilità, kif jixhdu l-posizzjonijiet konfliġġenti li ħadet fil-każ ta' Borg u f'dak ta' Beuze – illi l-proċess kriminali jitħalla jitkompla bilproduzzjoni tal-istqarrija mogħtija mill-attriċi lill-pulizija għaliex tqis illi, fiċ-ċirkostanzi, in-nuqqas ta' għajnuna ta' avukat ma kienx nuqqas li ma jista' jkollu ebda konsegwenza ta' preġudizzju għall-attriċi, aktar u aktar meta fl-istqarrija ammettiet sehma fir-reat.

Għaldaqstant tipprovdi dwar dan l-aggravju tal-avukat Ġenerali billi tgħid illi, għalkemm ma seħħ ebda ksur tal-jedd tal-attriċi għal smigħ xieraq meta tteħditilha stqarrija, madankollu dik l-istqarrija ma għandhiex tibqa' fl-inkartament tal-kawża kontriha."[23]

"din il-qorti ttenni li ma jkunx ghaqli li jsir uzu mill-istqarrija waqt il-process kriminali.."[24]

F'dan il-kaz l-akkuzata ma nghatax l-opportunita' li titkellem ma avukat qabdel bdiet l-interrogazzjoni mill-pulizija.

Il-Qorti taghmel referenza ghal sentenza fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta vs Martino Aiello**[25] fejn l-ewwel Qorti irriteniet:

"din il-gurisprudenza m'għadhiex applikabbli inkondizzjonatament safejn l-akkużat qiegħed jippretendi li l-istqarrija tiegħu mhijiex ammissibbli bħala prova abbażi tal-fatt

[23] Folio 11 u 12 tas-sentenza
[24] Folio 14 tas-sentenza
[25] Qorti Civili, Prim' Awla, Onor. Imhallef Anna Felice, Deciza 17 ta' Ottubru 2019, Ref Kost: 38/2018AF

waħdu li dak iż-żmien ma setax ikun assistit minn avukat waqt l-interrogazzjoni u waqt li kien qiegħed jirrilaxxja l-istqarrija. Anzi, għandhom jittieħdu in konsiderazzjoni diversi fatturi li flimkien jagħmlu ċ-ċirkostanzi tal-każ.

Martino Aiello fl-ebda stadju ma kkontesta l-awtentiċità talprova li ġabet il-Prosekuzzjoni kontrih, liema prova mhijiex limitata għall-istqarrija in kwistjoni. Lanqas ma oppona għallpreżentata ta' dik l-evidenza. L-assjem tal-provi ser ikun evalwat minn Imħallef u għalhekk, minn persuna b'għarfien għoli tal-proċedura legali u l-liġi Maltija.[26]

Illi din is-sentenza giet ikkonfermata mill-Qorti Kostituzzjonali.[27]

Illi l-Qorti taghmel referenza wkoll ghas-sentenza recenti ta' **Roderick Castillo vs Avukat Generali u Kummissarju tal-Pulizija**[28] fejn gie ikkonfermat li meta issir ezami dwar l-ammissibilita ta' l-istqarrija ghandu ssir ukoll ezami tal-proceduri kollha hekk kif indikat fis-sentenza **Beuze vs. Belgium**.

F'decizjoni ricenti **Morgan Onuorah v l-Avukat tal-Istat**[29] il-Qorti Kostituzzjonali stqarret li:

"il-qrati domestici ma jistghux jippermettu li f'proceduri kriminali li ghadhom pendent jithallew stqarrijiet li jkunu saru fl-assenza ta' avukat u li l-QEDB ilha tiddeskrivih bhala difett procedurali bil-periklu manifest li dak il-fatt jikkontamina l-process kriminali kollu."[30]

Il-Qorti taghmel referenza wkoll ghas-sentenza **Ir-Repubblika ta' Malta vs Tony Curmi**[31] fejn il-Qorti riteniet:

---

[26] Folio 25 tas-sentenza
[27] Deciza 27 ta' Marzu 2020, Imhallfin S.T.O Prim Imhallef Joseph Azzopardi, Onor Imhallef Giannino Caruana Demajo, Onor. Imhallef Anthony Ellul, Rikors Numru 38/18
[28] Deciza 20 ta' Lulju 2020, Qorti Kostituzzjonali, S.T.O. Prim Imhallef Mark Chetcuti, Onor Imhallef Giannino Caruana Demajo, Onor. Imhallef Anthony Ellul, Rikors Numru 20/16
[29] Deciza 27 ta' Jannar 2021, Qorti Kostituzzjonali, Imhallfin S.T.O Prim Imhallef Mark Chetcuti, Onor Imhallef Giannino Caruana Demajo, Onor. Imhallef Anthony Ellul, Rikors Numru 38/18
[30] Folio 12 tas-sentenza
[31] Qorti Kriminali; Imhallef Dr. Consuelo Scerri Herrera; Att ta' Akkuza 8/2019

Din il-Qorti għalhekk tqis li nonostante l-fatt li l-istqarrija ta' Wayne Grima ittieħdet fi żmien meta suspettat ma kienx jingħata d-dritt li jkollu Avukat preżenti waqt listqarrija u fejn setgħet anke tapplika r-regola ta' inferenza fejn suspettat jagħżel li jikkonsulta ma' Avukat qabel it-teħid tal-istqarrija, jekk ma jkun irid jgħid xejn jew jonqos milli jsemmi xi fatt u sussegwentement matul il-process iressaq xi difiża li tkun ibbażata fuq xi fatt li ma jkunx semma matul l-interrogazzjoni, mhux biss Wayne Grima għażel li jiġuramenta l-istqarrija tiegħu iżda ukoll sal-lum il-ġurnata ma jirriżultax jekk Wayne Grima qiegħed jikkontesta l-ammissibilita' jew il-kontenut tal-istqarrija rilaxxata minnu. Għalhekk din il-Qorti tqis li tali stqarrija għandha tibqa' fl-atti u għalhekk hija prova ammissibli f'kaz li Wayne Grima jixhed f'dan ilguri u tali stqarrija ma tiġix kontestata minnu.

Għal dawn il-motivi, din il-Qorti taqta' u tiddeċiedi billi għar-raġunijiet ikkunsidrati f'din is-sentenza, tilqa' limitatament l-eċċezzjoni preliminari tal-akkużat billi filwaqt li tiddikjara l-istqarrija rilaxxata mill-akkużat Tony Curmi fit-23 ta' Novembru 201459 a fol 7 et sequitur tal-atti ta' quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti Istruttorja bħala prova inammissibbli u għalhekk tordna l-isfilz tagħha, tiddikjara ukoll kwalunkwe referenza li saret fl-atti inkluż fil-provi u fix-xhieda għal dak li l-akkużat Tony Curmi seta' qal matul l-investigazzjoni u matul it-teħid tal-istqarrija mingħajr ma kellu Avukat preżenti bħala ukoll inammissibli.

Din il-Qorti hadet konjizzjoni tal-fedina penali tal-imputati. Fil-kaz ta' Paul Spagnol hija refrattarja sew u fil-kaz ta' Karen Spagnol hemm registrat reat wiehed biss. Madankollu, qabel ma saret l-ezami, l-imputat ma naghataw ebda dritt li jikkonsultaw ma avukat tal-fiducja taghhom, u tinsab konvinta li l-imputati ma kienux necessarjament ben konxju jew imdorri ghall-proceduri u l-prattici tal-pulizija f'dak li jikkoncerna drittijiet taghhom meta ssirilhom l-interrogazzjoni. Madankollu, hija ma tistax tinjora l-insenjamenti lokali u regonali f'dan il-qasam, u a bazi tal-istess insenjamenti ravviżati u li jidhru li qabdu linja paċifika fil-Qrati Maltin, stante li ma jirriżultax li kien hemm

raġunijiet validi jew impellenti li setgħu jiġġustifikaw in-nuqqas tal-għoti lill-imputat tal-assistenza legali matul l-interrogazzjoni għajr għall-fatt li dan il-prinċipju ma kienx għadu ravviżat fil-liġi Maltija fiż-żmien meta ġew interrogati, din il-Qorti tqis li għal din ir-raġuni oġġettiva, u sabiex żgur jiġi evitat li l-jeddijiet fundamentali tal-imputat jiġu b'xi mod ritenuti leżi minn din il-Qorti minħabba fl-użu tal-istqarrijiet taghhom fil-ġudizzju tagħha, din il-Qorti qiegħda tiddeċiedi li tiskarta l-istess stqarrijiet u ma tqishomx bħala prova f'dawn il-proċeduri.

Ikkunsidrat

Il-Qorti tibda biex tosserva li mit-2 ta' Novembru 2005 sat-30 ta' Ottubru 2009 inzammu sbatax (**17**) il-seduta fejn ma sar assolutament xejn. Illi din il-kawza bdiet tinstema u inqraw l-akkuzi ghal l-ewwel darba nhar it-30 ta' Ottubru 2009 – <u>iktar minn erba' snin wara l-allegat incident.</u>

Illi wara seduta wahda tat-30 ta' Ottubru 2009 fejn xehed biss l-ufficjal prosekutur inzammu tlieta u erbghin (**43**) seduta sas-26 ta' Ottubru 2016 fejn ukoll ma rega sar xejn. B'hekk ghaddew seba' (**7**) snin shah ohra fejn ma rega sar xejn.

Illi sussegwentement nhar it-30 ta' Jannar 2017 il-prosekuzzjoni ressqet hu l-imputati li iddikjara li ma rridx jixhed fil-konfront ta' hutu.[32]

Illi l-allegat vittma tressqet bix-tixhed nhar it-18 ta' Mejju 2017, <u>**tnax**</u> (12) il-sena wara l-incident[33] u sussegwentement regghet itellghet sena wara kemm biex tiddentifika lill-imputat Karen Spagnol.[34]

Illi mis-sena 2018 sa' Gunju 2022 sakemm din il-kawza giet assenjata lil din il-Qorti ghaddew erbatax (**14**) il-seduta ohra minghajr ma rega sar xejn u kien biss

[32] Folio 148 ta' l-atti processwali
[33] Folio 153 ta' l-atti processwali
[34] Folio 164 ta' l-atti processwali

wara li din il-kawza giet assenajta lil din il-Qorti kif presjeduta illum u ghamlitha cara li mhix ser tippermetti ebda dilungar inutli li fl-ahhar il-kaz wasal ghal-tmiem tieghu.

Illi wara dan l-intervent xehdu l-imputati minn jedhom Paul u Karen Spagnol fl-ahhar seduta fejn anke saret it-trattazzjoni finali.

Illi wara li l-Qorti gharblet il-provi kollha imressqa, tqis li mill-assjem tal-provi kif migbura u mressqa quddiemha, il-prosekuzzjoni ma rnexxiliex tipprova il-kaz taghha sal-grad rikjest f'proceduri penali fir-rigward ta' l-imputazzjonijiet imressqa kontra l-imputati u sejra taghddi sabiex ma ssibx htija dwarhom.

Finalment din il-Qorti ma tistax ma tesprimix it-thassib taghha kif dan il-kaz dam **sbatax (17) il-sena** sabiex jigi finalment determinat u kif kien hemm dawn id-differimenti kollha. Illi dan m'hu xejn hlief *miscarriage of justice* kemm lejn l-allegata vittma kif ukoll lejn l-imputati li ghexu dan il-kaz, apparti l-hela tar-rizorsi u spejjez aministrattivi tul is-snin.

Illi r-rizultat ta' dan kollu wassal sabiex din il-Qorti bil-kemm kellha provi x'tevalwa u f'kull kaz wara dawn is-snin anke li kieku kellu jirrizulta sejbien ta' htija, it-trapass ta' zmien ezagerat kien irendi kwalunkwe piena bhala wahda inutli jew inkella, ingusta.

Illi l-Qorti tordna komunika ta' din is-sentenza lil **Prim Imhallef** u lil **Kummissarju tal-Pulizija** ghall-informazzjoni taghhom u tpoggi l-atti ghad-disponibilita taghhom, jekk ikun hemm bzonn, sabiex is-sitwazzjoni tigi analizzati biex jigi evitat li jkun hemm ripetizzjoni ta' dewmien hekk kif gara f'dan il-kaz.

Decide

Ghaldaqstant il-Qorti wara li rat l-Artikoli 41, 216, 218, 221(1) u 338 (dd) tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta issib lil Paul Spagnol u lil

Karen Spagnol **mhux hatja** ta' l-imputazzjonijiet dedotti kontrihom u tilliberahom minn kull htija u piena dwarhom.

Moghtija illum nhar il-15 ta' Dicembru, 2022 fil-Qrati tal-Gustizzja, Valletta

Dr. Nadine Lia

Magistrat

Lorianne Spiteri

Deputat Registratur